

Sundhedsstyrelsen
Enhed for Evidens, Uddannelse og Beredskab
Islands Brygge 67
2300 København S

Region Sjællands hørings svar til dimensionering af speciallægeuddannelsen 2021-2025

Med brev af 2. oktober 2019 har Sundhedsstyrelsen anmodet om input til brug for udarbejdelse af dimensioneringsplan 2021-2025.

Idet Region Sjælland takker for muligheden for at komme med hørings svar kan Regionen oplyse, at svaret er baseret på input fra Regionens sygehuse, psykiatrien og Det Nære Sundhedsvæsen. Hørings svaret tager desuden udgangspunkt i de fælles anbefalinger som den tværregionale arbejdsgruppe vedrørende ny dimensioneringsplan har forelagt Sundhedsdirektørkredsen og Danske Regioners bestyrelse.

Overordnede budskaber

Region Sjælland ønsker et sammenhængende sundhedsvæsen, hvor alle, uanset hvad de fejler og hvor i landet de bor, har adgang til sundhedsydelser af høj kvalitet. Med det udgangspunkt ønsker Region Sjælland, at Sundhedsstyrelsen med den kommende dimensioneringsplan tager hensyn til de lægedækningstruede områder og mulige afledte konsekvenser af eventuelle udvidelser inden for udvalgte specialer.

Derudover ønsker Region Sjælland, at der arbejdes med nye styringsmodeller, der kan øge fleksibiliteten og adressere regionale rekrutteringsudfordringer. Ikke mindst ønsker Regionen, at der bliver sat fokus på de økonomiske konsekvenser, som følge af det øgede antal uddannelsesstillinger på sygehusene, i psykiatrien og i almen praksis.

Konkret ønsker Region Sjælland med dimensioneringsplan 2021-2025 at:

1. Fastholde den nuværende ramme for dimensionering, inkl. de seneste udvidelser i almen medicin
2. At øge dimensioneringen inden for den nuværende ramme for udvalgte specialer
3. Akutmedicin drøftes i sammenhæng med andre specialer
4. Der på forsøgsbasis indføres en "buffer", enten i form af et bestemt antal eller en andel fx 2,5-5 % af den samlede dimensionering af stillinger, som lægges ud til de enkelte Videreuddannelsesregioner
5. Det på forsøgsbasis skal være muligt at konvertere ubesatte stillinger i ét speciale over i et andet speciale inden for den gældende dimensioneringsperiode.

Dato: 3. februar 2020

Brevid: 4271255

Sundhedsstrategisk Planlægning

Alléen 15

4180 Sorø

Tlf.: 70 15 50 00

sundhedsstrategisk@regionsjaelland.dk

mabuc@regionsjaelland.dk

www.regionsjaelland.dk

Ad 1. Region Sjælland har stadig ubesatte forløb inden for udvalgte specialer. Hoveduddannelsesforløbene i Region Sjælland er karakteriseret ved, at nogle er rene Region Sjælland forløb, mens andre er kombinerede Region Sjælland - Region Hovedstads forløb. Forløb, der er placeret i de sydvestlige dele af Region Sjælland er som udgangspunkt vanskeligere at besætte end forløb, som er placeret i den nordlige del, fx på Sjællands Universitetshospital.

Trods det forhold, at der er specialer, der har kunne besætte alle hoveduddannelsesforløb i 2019, er der fortsat ubesatte forløb, både i Region Sjælland og på landsplan. Af hensyn til at få besat hoveduddannelsesstillinger bredt, og særligt i de lægdækningstruede områder, er anbefalingen, at der ikke udvides yderligere på nuværende tidspunkt.

Ad 2. Inden for den givne dimensioneringsramme vurderer Region Sjælland, at der kan blive behov for en udvidelse af hoveduddannelsesforløb i specialerne, anæstesiologi, gynækologi og obstetrik, gastroenterologi og hepatologi, geriatri, lungemedicin, radiologi og Psykiatri. En udvidelse inden for den givne ramme kan fx ske ved brug af en af de foreslåede forsøgsordninger, jf. punkt 4 og 5.

Ad 3. Søgningen til specialet akutmedicin har indtil videre været begrænset. I takt med at søgningen øges, skal antallet af hoveduddannelsesforløb vurderes, herunder afledte konsekvenser for andre specialer. Behovet for speciallæger i specialet må forventes at stige i takt med, at flere ældre indlægges på akutafdelingerne og en tendens til, at akutafdelingerne varetager en større del af udredning og behandling. Det skal holdes op mod, at der er en del læger i andre specialer, som er ved at uddanne sig til speciallæge i akutmedicin.

Ad 4.

Region Sjælland støtter op om forslaget med indførelse af en "buffer", der kan give den enkelte videreuddannelsesregion mulighed øge antallet af hoveduddannelsesstillinger inden for specialer, hvor behovet vurderes at være særlig stort, og hvor søgning og uddannelseskapacitet er til stede. Det er væsentligt, at udmøntningen af en sådan "buffer" sker koordineret, både inden for den enkelte videreuddannelsesregion og på tværs af regionerne. En udvidelse af dimensioneringen i et speciale vil ukoordineret kunne få negative konsekvenser ved at bidrage til en øget søgning et sted mod tilsvarende mindre søgning andre steder.

Et eksempel er den ekstra udvidelse, der har været i antallet af hoveduddannelsesforløb i almen medicin i 2019-2020. Udvidelsen menes at være hovedårsagen til, at langt færre forløb har kunne besættes i Region Sjælland end tidligere, idet der er opslået flere forløb i Region Hovedstaden.

Ad 5.

I lighed med anvendelsen af en "buffer" er det vigtigt at konverteringen sker i en tæt dialog inden for videreuddannelsesregionen og mellem videreuddannelsesregioner med henblik på at sikre at konverteringen sker koordineret, og at det ikke får afledte negative konsekvenser andre steder.

Spørgsmål 1. Hvordan opleves den nuværende balance mellem udbuddet og efterspørgslen på speciallæger? Er der forskel på regionsniveau?

I Region Sjælland er der en ubalance mellem udbuddet af og efterspørgslen efter speciallæger. Det ses ved, at der fortsat er mangel på speciallæger på regionens sygehuse, i psykiatrien og i almen praksis. Den demografiske udvikling, en forholdsvis stor andel af speciallæger over 60 og rekrutteringsudfordringer er blandt hovedårsagerne til denne ubalance.

Selv om der i Regionen er tale om en generel mangel på speciallæger er særligt de sydvestlige dele af regionen udfordret. Således er det lettere at rekruttere speciallæger til Sjællands Universitetshospital, mens det er vanskeligere at rekruttere speciallæger til NSR Sygehus og Nykøbing F Sygehus. Tilsvarende regionale forskelle gør sig gældende inden for almen medicin.

For så vidt angår almen praksis er en tredjedel af Regionen udpeget som lægedækningstruet. Tendensen med mangel på praktiserende læger i Regionen spreder sig til de øvrige dele af regionen inkl. større og centralt placerede byer på Sjælland.

Spørgsmål 2. Er der særlige kommunale og/eller regionale forskelle i efterspørgslen og udbuddet, som den kommende dimensioneringsplan skal tage højde for?

Selv om alle regioner oplever speciallægemangel, er der forskel på, hvor stor manglen er og inden for hvilke specialer. Region Sjælland er særlig udfordret af, at mange speciallæger og uddannelsessøgende læger søger ansættelser i Region Hovedstaden.

Til trods for, at flere af hoveduddannelsesforløbene i Videreuddannelsesregion Øst går på tværs mellem de to regioner, er det som udgangspunkt vanskeligere at besætte de forløb, hvor den ene del er placeret i de sydvestlige dele af Region Sjælland. Tilsvarende gælder for de rene Region Sjællandsforløb.

Særligt hoveduddannelsesforløb i almen medicin oplever store rekrutteringsudfordringer. Således har der aldrig været så mange ubesatte hoveduddannelsesforløb i specialet som i 2019. Tilbagemeldingerne peger på, at de udvidelser, som er foretaget i 2019 og 2020 i Videreuddannelsesregion Øst, har medført en væsentlig mindre søgning til Region Sjælland.

Flere uddannelsesstillinger i almen medicin er dermed ikke nødvendigvis lig med flere almen medicinere og uddannelsen af flere almen medicinere er ikke nødvendigvis ensbetydende med flere praktiserende læger, da speciallæger i almen medicin også er eftertragtede på sygehuse og i andre sektorer.

Det er væsentligt at bemærke, at Sundhedsstyrelsens fremskrivninger med den nuværende dimensionering og pensionsmønster viser en betydelig stigning i antallet af speciallæger over de kommende år. Med det udgangspunkt, og med den bekymring, at flere hoveduddannelsesforløb i Videreuddannelsesregion Øst vil kunne få negative konsekvenser for de opslåede stillinger i Region Sjælland, er det Regionens vurdering, at en udvidelse i dimensioneringen ikke vil imødekomme de udfordringer Region Sjælland og lægedækningstruede områder i de øvrige regioner står overfor. Derimod er der behov for at se på, hvordan hoveduddannelsesstillingerne fordeles mellem regioner og særligt inden for videreuddannelsesregionerne og konkret i den enkelte region.

Spørgsmål 3. Vurderes udviklingen i efterspørgslen af speciallæger de kommende år at være større eller mindre end det forventede udbud, jf. hovedscenariet Figur 10?

Det er vanskeligt at vurdere, da efterspørgslen historisk set har været stigende og det må forventes, at stigningen fortsætter. Der er dog stor forskel fra special til speciale, mellem regioner og inden for den enkelte region. Den demografiske udvikling, den øgede specialisering, omlægningen af akutte funktioner og ventetidsgarantier vil alt andet lige have indflydelse på en fortsat stigning i efterspørgslen, jf. spg. 4.

For så vidt angår udbuddet af speciallæger, er der trods afgang til pension, sket en stigning i antallet af speciallæger inden for stort set alle specialer. En stigning, der med enkelte undtagelser afspejles i en stigning i antallet af beskæftigede på regionens sygehuse. Derimod ses der ikke en tilsvarende stigning i antallet af beskæftigede speciallæger inden for psykiatrien og i almen praksis.

Spørgsmål 4. Hvilke faktorer forventes at kunne få indflydelse på behovet for speciallæger?

Region Sjælland vurderer, at følgende faktorer forventes at have indflydelse.

- Befolkningstilvækst
- Den demografiske udvikling med en stigende andel af ældre, og deraf flere patienter med multisygdomme, kroniske sygdomme, demens og funktionelle lidelser
- En øget patienttilgang som følge af særlige fokusområder, ventetidsgarantier og tidlig opsporing af sygdomme
- Øget specialisering og behandlingsmuligheder
- Omlægning af akutte funktioner
- Behov for speciallæger med bredere medicinske kompetencer
- Øget fokus på tværsektorielt samarbejde
- Udvidet opgaveportefølje for almen praksis
- Øget ønske om deltidsansættelser
- Øget afgang som følge af pension.

Budskaber derudover

Fremfor en udvidelse af dimensioneringsrammen, er det Region Sjællands anbefaling, at der skal ses på, hvorfor specialer og geografier fravælges. Der skal fokus på den attraktive afdeling, gennem øget uddannelseskvalitet, fokus på arbejdsmiljø, de faglige miljøer, forskningsmuligheder, relevant kompetenceudveksling og strategisk placerede uddannelsesforløb. Det vil i langt højere grad end en øget dimensionering skabe en bedre balance mellem udbud og efterspørgsel på landsplan.

Således støtter Region Sjælland op om de anbefalinger, der kom med rapporten fra Regeringens Lægedækningsudvalg. Her peges der på, at en ændret geografisk fordeling af uddannelsesstillingerne i den lægelige videreuddannelse, således at en større andel af forløbene inden for den givne ramme placeres decentral i forhold til de større sygehuse i universitetsbyerne og i lægedækningstruede områder. Det er Region Sjællands vurdering, at det også bør gælde universitetssygehuse og universitetshospitaler.

Derudover er Region Sjælland enig med Lægedækningsudvalget i, at muligheden for at benytte særlige KBU fordelingsmetoder og forsøg med sammenhængende videreuddannelsesforløb er blandt de faktorer, der kan styrke rekrutteringen til bestemte specialer og geografier mest muligt. Det er derfor Region Sjællands ønske, at Sundhedsstyrelsen vil se velvilligt på, at Regionen i forbindelse med den nyetablerede kandidatuddannelse får mulighed for at etablere flere sammenhængende KBU-introduktionsstilling, herunder også fuldt sammenhængende KBU-introstilling-hoveduddannelsesforløb.

Blandt de øvrige tiltag, der kan medvirke til at forbedre rekrutteringen til hoveduddannelsesforløbene i Region Sjælland er at øge andelen af tværgående hoveduddannelsesforløb, der afsluttes i Region Sjælland. Det vil have den konsekvens, at uddannelseslægerne vil kunne indgå i bagvagten, og dermed aflaste speciallægerne samtidig med, at det øger sandsynligheden for, at færdiguddannede speciallæger efterfølgende kan rekrutteres til regionen.

Venlig hilsen

Marit Karina Buccarella
Konstitueret enhedschef Lægeuddannelse